

Sygn. akt: I ACa 936/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska
Sędziowie:	SSA Lilla Mateuszczyk SSA Anna Beniak (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2015 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. B. i M. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Staroście (...)**

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 kwietnia 2014r.

sygn. akt I C 1970/13

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„ 1 zasądza od Skarbu Państwa – Starosty (...) na rzecz T. B. i M. P. kwoty po 81.640 zł (osiemdziesiąt jeden tysięcy sześćset czterdzieści złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od T. B. i M. P. na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwoty po 2.304 zł (dwa tysiące trzysta cztery złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

4. zasądza od T. B. i M. P. na rzecz Skarbu Państwa – Starosty (...) kwoty po 45,76 zł (czterdzieści pięć złotych siedemdziesiąt sześć groszy) tytułem częściowego zwrotu poniesionych wydatków;

5. **przyznaje i nakazuje wypłacić tymczasowo ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi biegłemu T. K. tytułem brakującego wynagrodzenia następujące kwoty:**

a) **117,97zł (sto siedemnaście złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów stawiennictwa na rozprawie w dniu 24 lutego 2014 roku;**

b) **117,01zł (sto siedemnaście złotych jeden grosz) tytułem zwrotu kosztów dojazdu na rozprawę w dniu 9 kwietnia 2014 roku;**

c) **78,65zł (siedemdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów stawiennictwa na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2014 roku;**

6. **nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem zwrotu tymczasowo poniesionych wydatków:**

a) **od T. B. i M. P. z zasądzzonego roszczenia kwoty po 1.289,52 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych pięćdziesiąt dwa grosze);**

b) **od Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 1.328,60 zł (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia osiem złotych sześćdziesiąt groszy);**

3. **nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi od T. B. i M. P. z zasądzzonego roszczenia kwoty po 7.937 zł (siedem tysięcy dziewięćset trzydzieści siedem złotych) tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej”;**

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Skarbu Państwa Starosty (...) na rzecz T. B. i M. P. kwoty po 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IACa 936/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 roku wydanym w sprawie z powództwa T. B. i M. P. przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...) o zapłatę kwot po 240.500zł, Sąd Okręgowy w Łodzi:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 86.666,66 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 listopada 2010r. do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od powodów na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwoty po 2.016 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

IV. zasądził od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Starosty (...) kwoty po 45,76 złotych tytułem częściowego zwrotu wydatków;

V. przyznał i nakazał wypłacić tymczasowo do Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz biegłego T. K. kwoty:

- 117,97 zł tytułem stawiennictwa na rozprawie w dniu 24 lutego 2014 r.,

- 117,01 zł tytułem dojazdu na rozprawę w dniu 9 kwietnia 2014 r.,
- 78,65 zł tytułem stawiennictwa na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2014 r.;

VI. tytułem nieuiszczonych wydatków nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi:

- od powodów z zasądzonego roszczenia kwoty po 1.250,45 złotych,
- od Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 1406,76 złotych;

VII. tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi od powodów z zasądzonego roszczenia kwoty po 7.728 złotych.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o poczynione przez Sąd Okręgowy

ustalenia faktyczne, z których wynika, że prawomocną decyzją Naczelnika Powiatu w R. z dnia 15 czerwca 1974 roku (nr G.VI. 63/74) wywłaszczona została na rzecz Państwa z przeznaczeniem na budowę osiedla mieszkalnego (...) część nieruchomości poprzedników prawnych powodów o powierzchni 1.7027 ha, położona w R. przy ul. (...) i oznaczonej numerami (...), (...), (...) i (...).

Decyzją z dnia 12 maja 1980 roku (nr GT. (...)) Naczelnik Miasta R. wywłaszczył na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość o powierzchni 784 m², położoną w R. przy ulicy (...), o numerze geodezyjnym (...), stanowiącej współwłasność H. B., T. B., S. B. oraz K. B..

Wywłaszczenie polegało na całkowitym odjęciu prawa własności tej nieruchomości i jej przejęciu na rzecz Państwa w stanie wolnym od obciążeń

z dniem, w którym decyzja stanie się ostateczna. Celem wywłaszczenia przedmiotowej działki była budowa bloku mieszkalnego nr (...) na osiedlu mieszkalnym XXX-lecia PRL w R.. Za wywłaszczony grunt ustalono odszkodowanie w łącznej wysokości 26.895 złotych. Odszkodowanie to nie zostało powodom wypłacone.

Działka nr (...) położona w R. przy ulicy (...) została wydzielona w następstwie podziału działki nr (...). W 1986 roku, w związku z podziałem większego terenu pod osiedle mieszkaniowe, działki nr (...) połączono w jedną działkę i nadano jej nowy numer (...). W wyniku modernizacji ewidencji gruntów przeprowadzonej w latach 1986-1989 działka nr (...) została przenumerowana i oznaczona numerem 498. Aktualny numer działki (...) to zatem 498. Ma ona powierzchnię 1439 m² i urządzona jest dla niej księga wieczysta o numerze KW (...).

Wcześniej, przez teren na którym znajdują się sporne nieruchomości przeszedł huragan. Szkody mieniu poprzedników prawnych powodów zostały usunięte przez przedsiębiorstwo państwowe, a decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ł. z dnia 8 listopada 1968 roku, ustalono łączne koszty poczynionych wówczas nakładów na kwotę 77.745 złotych. Suma ta uległa hipotecznemu zabezpieczeniu na nieruchomości jako wierzytelność Państwa.

W dniu 26 maja 1982 roku ostateczną decyzją Zarządu (...) Terenami (nr GT. 8224a/2/82) działki o numerach (...) o powierzchni 1444 m², położone w R. przy ul. (...) XXX-lecia PRL przekazano odpłatnie na czas nieograniczony pod budowę pawilonu handlowego (...) w S. – Eksportowemu Zakładowi (...) w R..

W dniu 25 lipca 1994 roku współwłaściciele posesji przy

ul. (...) – K. B., H. B., S. B. i T. B. dokonali spłaty wierzytelności z tytułu zadłużenia hipotecznego powstałego w wyniku przeprowadzenia remontu kapitalnego

w budynku przy ul. (...) w R. – w łącznej kwocie 97.959 ówczesnych złotych (77.745 złotych należności głównej oraz 20.214 złotych odsetek). W związku z powyższym, decyzją z dnia 4 sierpnia 1994 roku (nr GK (...)) Burmistrz R. umorzył w całości powstałe zadłużenie hipoteczne.

Decyzją z dnia 10 czerwca 1991 roku (znak: G.IV. (...)), Wojewoda (...) stwierdził nabycie z mocy prawa z dniem 27 maja 1990 roku przez Miasto R. (...) prawa własności nieruchomości oznaczonej zgodnie z nową ewidencją gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 1.439 m².

Aktem notarialnym z dnia 21 stycznia 1994 roku Rada Miejska w R. M.. oraz Spółdzielnia (...) w R. M.. zawarły umowę o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste przedmiotowej działki nr (...) wraz z nieodpłatnym przeniesieniem prawa własności budynków.

Kolejnym aktem notarialnym z dnia 17 lutego 1995 roku Syndyk Spółdzielni (...) w R. w upadłości zawarł z W. i K. małżonkami K. umowę sprzedaży prawa użytkowania wieczystego działki numer (...) oraz prawa własności budynków położonych na tym gruncie.

Decyzją z dnia 5 maja 1998 roku (znak GT.II. (...)), na wniosek dotychczasowych użytkowników wieczystych Burmistrz Miasta R. (...) orzekł o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności działki nr (...) a rzecz małżonków K.. Z kolei aktem notarialnym z dnia 14 maja 1999 roku W. i K. małżonkowie K. darowali przedmiotową nieruchomość D. i P. małżonkom K..

Decyzją Wojewody (...) z dnia 17 sierpnia 2009 roku (nr GN.III./SP.V. (...)) stwierdzono, że decyzja Naczelnika Miasta R. (...) z dnia 26 maja 1982 roku orzekająca o przekazaniu na rzecz Wojewódzkiego Związku Spółdzielni (...) w S. – Eksportowego Zakładu (...) w R. w użytkowanie wieczyste niezabudowanego terenu o powierzchni 1.444 m², położonego w R., przy ul. (...) XXX-lecia PRL, oznaczonego jako działki gruntu o numerach: (...) i (...) – wydane zostały z naruszeniem prawa, gdyż nie jest możliwe stwierdzenie nieważności tej decyzji z uwagi na wystąpienie nieodwracalnych skutków prawnych.

Podstawę wydania powyższej decyzji stanowiło naruszenie art. 34 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (w brzmieniu nadanym Dz. U. z 1974r. nr 10, poz. 64 ze zm.).

Przepis ten stanowił, że nieruchomość wywłaszczona w trybie niniejszej ustawy podlega zwrotowi na rzecz wywłaszczonego właściciela, jeżeli naczelnik powiatu ustali, że nieruchomość nie została użyta i jest zbędna na cele, dla których orzeczono wywłaszczenie. Tym czasem jak ustalił Wojewoda, pomimo niewybudowania na zawłaszczonych działkach bloku mieszkalnego naczelnik powiatu nie orzekł o zwrocie nieruchomości właścicielom za ich zgodą.

Brak jest również jakiegokolwiek dokumentacji wskazującej na to, że takie postępowanie w przedmiocie zwrotu nieruchomości za zgodą wywłaszczonych właścicieli zostało przeprowadzone. Z uwagi jednak na fakt, że po wydaniu decyzji z 26 maja 1982 roku przedmiotowe działki były przedmiotem obrotu gospodarczego, w tym nastąpiło ich zbycie na rzecz osoby trzeciej chronionej rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych – stanowiło to przeszkodę do stwierdzenia nieważności decyzji.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 1996 roku, sygn. akt I Ns 356/96, Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej, Wydział I Cywilny stwierdził, że spadek po W. B., zmarłym a dniu 20 kwietnia 1979 roku w R. na podstawie ustawy nabyli: żona G. B. w 1/4,

i dzieci: K. B., S. B., H. B.

i T. B. po 3/16 części spadku każde z nich. Z kolei spadek po G. B. zmarłej 21 stycznia 1990 roku w R. na podstawie ustawy nabyły dzieci: K. B., S. B., H. B. i T. B. po 1/4 części spadku każde z nich. Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 1999 roku, sygn. akt I Ns 177/99, Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej stwierdził, że spadek po S. B., córce W. i G., zmarłej 3 kwietnia 1998 roku w R., na podstawie ustawy nabyło rodzeństwo: K. B., H. B., T. B. w 1/3 części każdy nich.

Powódka K. B. zmarła 1 marca 2013r. Spadek po niej na podstawie testamentu nabyła w całości wnuczka brata spadkodawczyni M. P.. Postanowieniem z 4 grudnia 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 174 §1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie z udziałem K. B. z dniem 1 marca 2013r. i podjął postępowanie z udziałem M. P..

Wartość rynkowa spornej nieruchomości, stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 1.439 m², przy uwzględnieniu jej stanu na dzień 26 maja 1982 roku i cen obecnych wynosi 260.000 złotych.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że podstawę prawną żądania powodów stanowił art. 417¹ § 2 k.c., w związku z art. 417 § 1 k.c. Zgodnie z tymi przepisami za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Przepis art. 417 k.c. przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako „niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej”. Stanowi więc on ogólną podstawę odpowiedzialności władz publicznych za ich władcze działania, która nie znajduje zastosowania lub znajduje ograniczone zastosowanie tylko wówczas, gdy ustawodawca odrębnym unormowaniem określa konsekwencje niektórych działań organów władz publicznych.

Szczególne znaczenie mają unormowania zawarte w art. 417¹ § 1-3 k.c., które jako dodatkową przesłankę dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wprowadzają obowiązek uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem działania władz publicznych. Przepis art. 417 k.c. znajduje zastosowanie, o ile szkoda wyrządzona została „przy wykonywaniu władzy publicznej”, a zatem w sferze określanej jako imperium, a więc działań lub zaniechań polegających na wykonywaniu funkcji władczych, realizacji zadań władzy publicznej.

Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego. Przepis art. 417 k.c. nie zawiera w tej kwestii żadnej regulacji, a tym samym znajdują zastosowanie ogólne reguły dotyczące kompensaty szkody w mieniu (majątkowej) i na osobie (majątkowej i niemajątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego - w szczególności ujęte w przepisach art. 361, 444-448 k.c.

W przepisie art. 417¹ § 2 k.c. ustawodawca uzależnia dodatkowo powyższą odpowiedzialność od przedsądu w postaci konieczności stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Przenosząc powyższe uwagi ogólne na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że taką niezgodną z prawem ostateczną decyzją była decyzją Zarządu (...) Terenami z dnia 26 maja 1982 roku (nr GT. 8224a/2/82) na mocy której działki o numerach (...) o powierzchni 1444 m², położone w R. przy ul. (...) XXX-lecia PRL przekazano odpłatnie na czas nieograniczony pod budowę pawilonu handlowego (...) w S. – Eksportowemu Zakładowi (...) w R..

Jak wynika z dokonanych ustaleń, wcześniej prawomocną decyzją Naczelnika Powiatu w R. z dnia 15 czerwca 1974 roku wywłaszczona została na rzecz Państwa z przeznaczeniem na budowę osiedla mieszkalnego (...) m. in. część nieruchomości w postaci działki położonej w R. przy ul. (...) i oznaczonej numerem (...) należąca do W. B. – ojca powoda T. B..

Z kolei decyzją z dnia 12 maja 1980 roku Naczelnik Miasta R. wywłaszczył na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość

o powierzchni 784 m², położoną w R. przy ulicy (...), o numerze geodezyjnym (...), stanowiącej współwłasność H. B., T. B., S. B. oraz K. B.. Celem wywłaszczenia przedmiotowej działki była budowa bloku mieszkalnego nr (...) na osiedlu mieszkalnym XXX-lecia PRL w R. M..

Jak ustalił Sąd pierwszej instancji działka nr (...) położona w R. przy ulicy (...) została wydzielona z podziału działki nr (...). W 1986 roku działki nr (...) połączono w jedną działkę i nadano jej nowy numer (...), a następnie numer 498.

Zważywszy na daty wydania powyższych decyzji, Sąd Okręgowy podniósł, że zastosowanie do nich znajdowała ustawa z dnia 12 marca 1958 r.

o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tekst jednolity: Dz. U. 1974 r. Nr 10 poz. 64). Zgodnie z art. 34 ust 1-3 powołanej ustawy nieruchomość wywłaszczona z tej ustawy podlega zwrotowi na rzecz wywłaszczonego właściciela, jeżeli naczelnik powiatu ustali, że nieruchomość nie została użyta

i jest zbędna na cele, dla których orzeczono wywłaszczenie. Naczelnik powiatu orzeka o zwrocie nieruchomości za zgodą wywłaszczonego właściciela. Decyzja

o zwrocie nieruchomości powinna zwierać rozliczenie pomiędzy ubiegającym się o wywłaszczenie a wywłączonym właścicielem.

Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że nieruchomość nie została użyta do celów wskazanych w decyzjach wywłaszczeniowych, nie wybudowano bowiem na niej bloku mieszkalnego. Należy zatem uznać, iż w takiej sytuacji Naczelnik powiatu winien orzec o zwrocie nieruchomości wcześniejszym właścicielom za ich zgodą, dokonując stosownego rozliczenia.

Wobec powyższego wskazana decyzja Zarządu (...) Terenami

z dnia 26 maja 1982 roku o przekazaniu działek o numerach (...) odpłatnie na czas nieograniczony pod budowę pawilonu handlowego owoców

i warzyw Wojewódzkiemu Związkowi Spółdzielni (...) w S. – Eksportowemu Zakładowi (...) w R. Sąd Okręgowy uznał za niezgodną z prawem, a konkretnie

z treścią art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

Ustalając szkodę poniesioną przez powodów wskutek wydania tej decyzji Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na fakt, że powodowie nie otrzymali nigdy należnego z tytułu wywłaszczenia odszkodowania. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej, nie znalazło potwierdzenia w toku postępowania dowodowego twierdzenie jakoby odszkodowanie to zostało potrącone powodom

z wierzytelnościami państwa z tytułu nakładów państwowych poczynionych

w związku z usunięciem skutków huraganu w budynku przy ul. (...) w R., stanowiącej własność S. B., T. B., H. B. i K. B. – które to koszty uległy hipotecznemu zabezpieczeniu na nieruchomości jako wierzytelność Państwa.

Sąd Okręgowy podniósł, że powodowie wykazali, iż w dniu 25 lipca 1994 roku współwłaściciele posesji przy ul. (...) – K. B., H. B., S. B. i T. B. dokonali spłaty wierzytelności z tytułu zadłużenia hipotecznego powstałego w wyniku przeprowadzenia remontu kapitalnego w budynku przy ul. (...)

w R. – w łącznej kwocie 97.959 złotych (77.745 złotych należności głównej oraz 20.214 złotych odsetek). W związku z powyższym, decyzją z dnia 4 sierpnia 1994 roku (nr. GK (...)) Burmistrz R. umorzył w całości zadłużenie hipoteczne powstałe z tego tytułu.

W świetle powyższych okoliczności Sąd pierwszej instancji uznał, że gdyby zgodnie z treścią art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach

i trybie wywłaszczania nieruchomości Naczelnik Miasta R. (...),

po stwierdzeniu, że wywłaszczone nieruchomości nie zostały użyte na cele wywłaszczenia, winien dokonać zwrotu nieruchomości ich dotychczasowym właścicielom, nie ulega bowiem wątpliwości, iż wyraziliby oni na taki zwrot zgodę.

W takiej sytuacji dotychczasowi właściciele działek otrzymaliby te działki za darmo, albowiem wskutek nieotrzymania od Państwa przyznanego odszkodowania – nie byłoby podstaw do dokonywania żadnych rozliczeń z tego tytułu.

Wydanie decyzji o przekazaniu przedmiotowych działek odpłatnie na czas nieograniczony innemu podmiotowi pod budowę pawilonu było niezgodne z prawem i spowodowało po stronie dotychczasowych właścicieli działek szkodę w postaci ich wartości według stanu z chwili wydania kwestionowanej decyzji.

Sąd Okręgowy nie podzielił podnoszonego przez pozwanego zarzutu, że zaskarżona decyzja nie naruszała prawa, gdyż mimo niewybudowania na wywłaszczonych działkach bloku numer (...), wybudowano na nich pawilon owocowo – warzywny, a więc obiekt usługowy wchodzący w skład budowanego osiedla, co nakazuje przyjąć, iż wywłaszczone działki wykorzystano zgodnie z celem wywłaszczenia.

Dla uzasadnienia powyższej kontestacji Sąd pierwszej instancji wskazał, że ogólny cel wywłaszczenia w postaci budowy osiedla mieszkaniowego został wskazany jedynie w zakresie działki nr (...), zaś w przypadku działki nr (...) cel ten był skonkretyzowany (budowa bloku numer 6). \

Po drugie w ocenie Sądu Okręgowego należało przyjąć, iż badając czy działki wykorzystano zgodnie z celem wywłaszczenia należy badać istniejące w tym zakresie plany z chwili wydawania decyzji wywłaszczeniowych. O ile zaś plany te w chwili wydawania w 1974 roku decyzji wywłaszczeniowej co do pierwszej działki były jeszcze bardzo ogólne, to w 1980 roku były już one sprecyzowane, o czym świadczy chociażby wspomniane wskazanie celu wywłaszczenia drugiej z przedmiotowych działek – w postaci budowy konkretnego bloku mieszkalnego. Jeżeli zatem w 1980r. istniał już konkretny plan budowy osiedla to należy przyjąć, iż obejmował on również miejsca przeznaczone na budowę budynków użyteczności publicznej takich jak pawilony handlowe. Skoro zaś na miejscu wywłaszczonych działek miał stać blok mieszkalny, to należy przyjąć, iż wyznaczono inne miejsca pod budowę budynków użyteczności publicznej.

W konsekwencji, skoro skonkretyzowany cel wywłaszczenia w postaci budowy bloku mieszkalnego nie został zrealizowany, to obowiązkiem Naczelnika Miasta R. (...) było zastosowanie procedury z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

Okoliczność, że dopiero w czasie późniejszym, to jest w 1982 roku zmieniono plany i postanowiono wybudować na miejscu planowanego bloku numer

6 pawilon owocowo- warzywny, nie uprawniała do zaniechania zwrotu działek poprzednim właścicielom. W tej sytuacji wydaną skutkiem tego decyzję

o przekazaniu działek innemu podmiotowi należało zdaniem Sądu pierwszej instancji uznać za niezgodną z prawem i powodującą po stronie powodowej opisaną wyżej szkodę.

Niezależnie od tego Sąd Okręgowy podkreślił, że wydanie decyzji z dnia 26 maja 1982r. z naruszeniem prawa zostało stwierdzone ostateczną decyzją Wojewody (...) z 12 sierpnia 2009r. Skoro zatem przedmiotowa decyzja Wojewody w sposób oczywisty nie jest decyzją bezwzględnie nieważną, to Sąd nie mógł nie uwzględnić dokonanych tą decyzją ustaleń.

W ocenie Sądu pierwszej instancji w świetle przedstawionych okoliczności nie powinien również budzić wątpliwości związek przyczynowy pomiędzy wydaniem zaskarżonej decyzji z dnia 26 maja 1982 roku. Gdyby bowiem wydana decyzja administracyjna była zgodna z prawem, wówczas zwrócono by przedmiotowe działki poprzednim właścicielom i to za darmo – jako, że nie otrzymali przyznanego odszkodowania.

Brak jest zdaniem Sądu Okręgowego podstaw do uwzględnienia podnoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia powodów. Zdaniem pozwanego zastosowanie znajduje tu art. 442¹ k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, a zatem wskazany trzyletni termin przedawnienia upłynął w 2002e., gdyż powinien być liczony od dnia w którym powodowie dowiedzieli się o braku możliwości zwrotu przedmiotowej nieruchomości (czyli od 1999 roku).

Sąd Okręgowy nie podzielił powyższej argumentacji, podnosząc, że jak zauważył sam pozwany zanim powodowie zdecydowali się wystąpić na drogę sądową z powództwem odszkodowawczym prowadzili długie postępowanie administracyjne postępowanie w przedmiocie zwrotu wywłaszczonych działek w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 115 poz. 741, ze zm.).

Wbrew zaś twierdzeniom pozwanego nie można uznać, że trzyletni termin przedawnienia roszczenia rozpoczął swój bieg z chwilą gdy Starosta (...) orzekł o umorzeniu postępowania w sprawie zwrotu działki – co miało miejsce 20 września 1999 roku. W szczególności nie można uznać, iż z chwilą wydania tej decyzji powodowie dowiedzieli się o braku możliwości zwrotu przedmiotowych działek. Wniosek taki można by wyciągnąć w przypadku ostatecznego zakończenia postępowania zwrotowego, tymczasem postępowanie w sprawie było kontynuowane i na skutek zaskarżenia przez dotychczasowych właścicieli tej decyzji najpierw do samorządowego kolegium odwoławczego, a później do Naczelnego Sądu Administracyjnego decyzja z dnia 20 września 1999 roku została uchylona. Na tym etapie postępowania powodowie mogli zatem jeszcze liczyć na to, że postępowanie w przedmiocie zwrotu ich działek zostanie rozstrzygnięte na ich korzyść.

Dopiero po dokładnym ustaleniu stanu faktycznego dotyczącego przedmiotowych działek i dokonanej analizie prawnej wskazującej na to, że wobec zaistnienia nieodwracalnych skutków prawnych w zakresie własności działek ich zwrot może nie być możliwy, zdecydowali się złożyć wniosek o zawieszenie postępowania zwrotowego i wystąpić o stwierdzenie wydania decyzji z dnia 26 maja 1982 roku z naruszeniem prawa. Skoro zatem żadne z postępowań w przedmiocie zwrotu działek i w przedmiocie stwierdzenia naruszenia prawa decyzji administracyjnej nie zostało ostatecznie zakończone – to nie można było uznać w ocenie Sądu pierwszej instancji, że rozpoczął swój bieg termin przedawnienia z art. 442¹ §1 k.c.

Niezależnie jednak od powyższego Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 417¹ § 2 k.c. W przypadku dochodzenia szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać dopiero po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Nie można było zatem uznać, że w przedmiotowej sprawie termin przedawnienia roszczenia powodów mógł rozpocząć swój bieg zanim doszło do wydania przez wojewodę decyzji stwierdzającej niezgodność z prawem decyzji z dnia 26 maja 1982 roku. Wydanie takiej decyzji jest bowiem niezbędne i bez takiej decyzji dochodzenie przez powodów odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 1 k.c., w zw. z art. 417 § 1 k.c. byłoby niemożliwe.

Poczynione ustalenia faktyczne nie pozostawiały również najmniejszych wątpliwości co do wykazania przez powodów legitymacji czynnej do dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa – Starosty (...). Konkludując Sąd Okręgowy uznał za wykazaną zasadę odpowiedzialności Skarbu Państwa – Starosty (...) wobec powodów T. B. i M. P..

Ustalając z kolei wysokość należnego powodom odszkodowania Sąd pierwszej instancji oparł się w zakresie wartości przedmiotowych działek na pisemnej opinii biegłego T. K., który oszacował tę wartość na kwotę 260.000 złotych. Uwzględniając zatem fakt, iż powództwo w niniejszej sprawie wytoczyło dwoje spośród trojga uprawnionych, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów T. B. i M. P. kwoty po 1/3 ustalonej wartości działek, to jest kwoty po 86.666.66 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 listopada 2010 roku do dnia zapłaty.

Odsetki ustalono od dnia następnego po dniu doręczenia pozwu pozwanemu, albowiem dopiero z tą chwilą pozwany miał możliwość zadośćuczynienia żądaniu powodów.

W pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu jako wygórowane.

W oparciu o treść art. 100 zd. pierwsze k.p.c. Sąd Okręgowy stosunkowo rozdzielił koszty procesu, uznając, że pozwany wygrał sprawę w 64%. W toku postępowania obie strony poniosły koszty procesu w postaci wynagrodzenia pełnomocników w kwotach po 7.200 złotych. Z łącznie poniesionych przez strony kosztów procesu w kwocie 14.400 złotych powodowie powinni więc uiścić kwotę 9.216 złotych ($14.400 \times 64\% = 9.216$ złotych). Uwzględniając zatem, iż powodowie ponieśli już koszty w wysokości 7.200 złotych, Sąd zasądził od obu powodów na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa brakującą różnicę w kwocie 2.016 złotych ($9.216 - 7.200 = 2.016$ złotych).

Uwzględniając nieuiszczone przez strony koszty sądowe na które złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 12.025 złotych oraz zaliczka na wynagrodzenie biegłych w kwocie 3.907,66 złotych, wypłacona tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w oparciu o treść art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w zw. z art. 100 zd. pierwsze k.p.c., nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od powodów z zasądzzonego roszczenia – kwoty po 1.250,45 zł tytułem brakujących wydatków oraz kwoty po 7.728 zł tytułem części brakującej opłaty sądowej.

Z kolei od Skarbu Państwa Starosty (...) Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sadu Okręgowego w Łodzi kwotę 1.406,76 złotych tytułem brakujących wydatków. Na mocy art. 94 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Skarb Państwa nie miał obowiązku uiszczania opłat.

A. powyższego wyroku wywiodła strona pozwana, zaskarżając go w części, w jakiej Sąd uwzględnił powództwo oraz nie obciążył powodów kosztami postępowania, tj. w zakresie rozstrzygnięć objętych punktami 1, 3 (punkt 3 w zakresie, w jakim Sąd nie uwzględnił kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.184 złotych, stanowiącej różnicę pomiędzy pełnym wynagrodzeniem zastępcy procesowego w wysokości 7.200 zł, a kwotą zasądzoną tj. 2.016 złotych) oraz pkt 6 b. Strona skarżąca podniosła zarzuty:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- 1) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku w sposób jednoznaczny podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy niniejszej oraz nie wskazanie przyczyn, dla których Sąd I instancji uznał, że stronie powodowej należą się odsetki ustawowe licząc od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu pozwu;
- 2) art. 233 § 1 k.p.c. przez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że istnieje adekwatny związek przyczynowy między orzeczeniem administracyjnym z 26 maja 1982 roku, a szkodą powodów,
- 3) art. 233 § 1 k.p.c. przez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że Skarb Państwa na podstawie decyzji z 26 maja 1982 r. dokonał rozdysponowania nieruchomości powodów oraz, że na przedmiotowej nieruchomości nie został zrealizowany cel wywłaszczenia oraz przez zaprezentowanie rozumowania sprzecznego z zasadami logiki,
- 4) art. 217 § 2 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, co uniemożliwiło ustalenie okoliczności wymagających wiadomości specjalnych istotnych dla rozstrzygnięcia;

II. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- 1) art. 361 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że między orzeczeniem z dnia 26 maja 1982 roku, a szkodą powodów zachodzi adekwatny związek przyczynowy,

2) art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 417 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu szkoda powodów powstała na skutek wydania wadliwego orzeczenia administracyjnego z dnia 26 maja 1982 roku, podczas kiedy źródło szkody powodów stanowią inne zdarzenia.

3) art. 442¹ § 1 k.c. poprzez jego nie zastosowanie i błędne przyjęcie, iż początek biegu terminu przedawnienia biegnie od dnia wydania decyzji nadzorczej, a nie od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, czy też od dnia w którym poszkodowani dowiedzieli się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, jak wskazuje treść przepisu art. 442¹ § 1 k.c.,

4) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu daty naliczenia odsetek od daty wcześniejszej niż data wyroku.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie w tym zakresie powództwa oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Starosty (...) kosztów za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa według norm prawem przepisanych. Na wypadek nie uwzględnienia powyższego wniosku, strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części jakiej został zaskarżony i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Starosty (...) kosztów za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa według norm prawem przepisanych.

Ponadto w razie nie uwzględnienia powyższych wniosków, skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości celem wyliczenia przez biegłego aktualnej wartości otrzymanego przez powodów świadczenia pieniężnego poprzez odniesienie wysokości przyznanej kwoty z tytułu odszkodowania wskazanej w decyzjach

z dnia 15 czerwca 1974 r. znak (...) 63/19/74 oraz z dnia 12 maja 1980 roku znak GT (...) do wartości nabywczej, tj. możliwości nabycia w roku 1980 r. określonej powierzchni nieruchomości (ile m nieruchomości gruntowej powodowie mogli nabyć za otrzymaną kwotę), przy przyjęciu, że powierzchnia nieruchomości, którą można było wówczas nabyć pomnożona przez aktualne ceny nieruchomości odpowiada aktualnej wartości przyznanego odszkodowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się całkowicie chybiona w zakresie zarzutów dotyczących zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa oraz przedawnienia. Natomiast nie można nie zgodzić się z zarzutami dotyczącymi błędnego ustalenia wysokości odszkodowania i nieprawidłowego zasądzenia odsetek od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu, zamiast od daty wyrokowania.

Sąd Apelacyjny, podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego poza kwestią niewypłacenia powodom odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości. Wobec daleko idących zarzutów dotyczących zasady odpowiedzialności i jej podstawy prawnej, która nie została wskazana prawidłowo oraz do zarzutu przedawnienia, Sąd II instancji w pierwszym rzędzie odniesie się do tych kwestii.

Powodowie ukształtowali swe żądanie jako odszkodowawcze, przy czym zdarzenia wyrządzającego szkodę upatrywano w decyzji administracyjnej, której wadliwość stwierdzona została przez organ nadzorczy stosowanie do art. 156 k.p.a. Skonstruowana w powyższy sposób podstawa faktyczna odwołuje się do zasad odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania władzy publicznej, w postaci jaką przewiduje art. 417¹ § 2 k.c.

Cytowany przepis, statuujący odpowiedzialność Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem ostatecznej decyzji administracyjnej niezgodnej z prawem, został wprowadzony do kodeksu cywilnego z dniem 1 września 2004 roku. Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 162, poz.1692) ma on zastosowanie do zdarzeń i stanów prawnych powstałych od dnia wejścia ustawy

w życie, czyli od 1 września 2004 roku. Na tle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd pierwszej instancji uznał, że materialnoprawną podstawę roszczenia powodów stanowi art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 417 § 1 k.c. Strona pozwana nie zakwestionowała w apelacji zastosowania tego przepisu.

W tym miejscu podnieść trzeba, że Sąd II instancji rozpoznający apelację nie jest związany zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, a jedynie zarzutami naruszenia prawa procesowego. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny podzielając stanowisko Sądu I instancji, że wytoczone powództwo jest usprawiedliwione co do zasady, uznał iż podstawę prawną roszczenia stanowi art. 160 k.p.a., a nie przepis art. 417¹k.c. w zw. z art. 417k.c.

Przepis art. 160 k.p.a. wprawdzie został uchylony ustawą z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, ale jak już zostało wyżej wskazane nadal ma on zastosowanie do zdarzeń i stanów prawnych, powstałych przed dniem jej wejścia w życie, czyli 1 września 2004 roku po myśli art. 5 tej ustawy. Potwierdza to uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011r. stwierdzająca, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu ma zastosowanie art. 160 § 1, 2,3,i 6 k.p.a. (por. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011r., sygn. akt III CZP 112/10, LEX nr 751460; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009, sygn. akt IV CSK 230/10, L., wyrok Sadu Najwyższego z dnia 21 czerwca (...) CSK 601/10 LEX 898247)

Powyższy przepis art. 160 k.p.a. przyznawał stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.c. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, roszczenie o odszkodowanie za poniesioną szkodę, chyba że ponosiła ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego konieczne było zatem ustalenie, czy szkoda powstała na skutek wydania decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.c. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, czy bez winy poszkodowanego doszło do powstania uszczerbku w majątku w rozumieniu art. 361 § 2 k.p.c. oraz czy szkoda ta pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym (art. 361 § 1 k.c.).

Nie może budzić wątpliwości, że decyzja z dnia 26 maja 1982 roku naruszała prawo. Rozstrzygnął o tym organ administracyjny w dniu 17 sierpnia 2009 roku, a zatem bezprawność zachowania władzy publicznej, w jej szczególnej postaci przewidzianej w art. 160 § 1 k.p.a., została przesądzona w postępowaniu administracyjnym w sposób wiążący dla sądu cywilnego.

Mocą sprzecznej z prawem decyzji z 26 maja 1982 roku teren niezabudowany o powierzchni 1.444 m² położony w R. przy ulicy (...) XXX – lecia PRL oznaczony na planie geodezyjnym nr (...) i (...) zaewidencjonowanym w (...) Przedsiębiorstwie (...) w U. R. Ośrodek (...) w R. został przekazany Wojewódzkiemu Związkowi Spółdzielni (...) w S. Eksportowemu Zakładowi (...) w R. w użytkowanie. Teren ten został przekazany pod budowę pawilonu handlowego owoców i warzyw (k. 19). Powyższą decyzja stanowi zatem zdarzenie sprawcze, którego doprowadziło do powstania szkody powodów.

Wbrew twierdzeniom apelującego Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przyjął wydanie powyższej decyzji jako zdarzenie sprawcze szkody doznanej przez powodów oraz jednoznaczny określił podstawę faktyczną, rozstrzygnięcia. Pomiędzy decyzją z dnia 26 maja 1982 roku przekazującą sporny działkę w użytkowanie innemu podmiotowi, a obowiązkiem zwrotu nieruchomości wywłaszczonemu właścicielowi za jego zgodą przewidzianym w art. 34 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. z 1974 r., nr 10, poz. 64 ze zm.), dotyczącym zwrotu nieruchomości, zachodziła ewidentna sprzeczność. Nie można się bowiem zgodzić się ze skarżącym o ile twierdzi, że brak jest podstaw do tego, aby z art. 34 ust.1 ustawy z 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, w brzmieniu nadanym przez Dz. U. z1974 roku Nr 10 poz. 64 ze zm. wywieść bezwzględny obowiązek zwrotu nieruchomości i poinformowania przez organ o możliwości zwrotu nieruchomości poprzedników prawnych powodów.

Niewątpliwie też pomiędzy wydaniem niezgodnej z prawem ostatecznej decyzji Zarządu (...) Terenami z dnia 26 maja 1982 roku, a wyrządzeniem szkody powodom zachodzi adekwatny związek przyczynowy określony w przepisie art. 361 k.c.

Stwierdzenie przez uprawniony organ administracyjny niezgodności decyzji administracyjnej z prawem nie przesądza o wystąpieniu koniecznej przesłanki odszkodowania w postaci normalnego związku przyczynowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2004 r., sygn. akt II CK 404/02, LEX nr 157282). Niezbędne jest zatem przeprowadzenie oceny, o której mowa w art. 361 § 1 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. O adekwatności przyczynowo - skutkowej następstw przesądza normalny przebieg zdarzeń, weryfikowany przez sąd jego wiedzą o tych zdarzeniach w chwili orzekania oraz zobiektywizowane kryteria wynikające z doświadczenia życiowego i zdobyczy nauki, ale także poczucie prawne sędziego, a stosowanie w tym zakresie jakiegokolwiek automatyzmu odpowiedzialności jest niedopuszczalne (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r., sygn. akt III CZP 6/03, OSNC 2004/1/4 oraz wyroki: z dnia 6 lutego 2004 r., sygn. akt II CK 404/02, LEX nr 157282 i z dnia 10 kwietnia 2008 r., sygn. akt IV CSK 5/08, LEX nr 371827). Każdorazowo, dla stwierdzenia istnienia przesłanki normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą, nieodzowne jest przeprowadzenie oceny, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2004 r. II CK 433/02, LEX nr 163987).

Jakkolwiek trafne jest twierdzenie apelującego, że decyzja z 26 maja 1982r. nie powodowała przeniesienia prawa własności na inny podmiot, a tym bardziej powstania nieodwracalnych skutków w sferze prawnej, to pozostawała w w evidentnej sprzeczności z obowiązkiem z art. 34 ust 1-3 cyt. ustawy, zgodnie z którym nieruchomość wywłaszczona z tej ustawy podlega zwrotowi na rzecz wywłaszczonego właściciela, jeżeli naczelnik powiatu ustali, że nieruchomość nie została użyta i jest zbędna na cele, dla których orzeczono wywłaszczenie. Zgodnie z ustępem drugim naczelnik powiatu orzeka o zwrocie nieruchomości za zgodą wywłaszczonego właściciela.

Nie może przecież ulegać najmniejszym wątpliwościom, że przekazanie w użytkowanie działki Spółdzielni (...) mogło nastąpić jedynie po ustaleniu że nieruchomość nie została użyta i jest zbędna na cele, dla których orzeczono wywłaszczenie. W tej sytuacji cytowany przepis obligował do zwrotu działki wywłączonym właścicielom. Tym samym wszelkie przejawy dysponowania tą nieruchomością niezależnie od tego czy przenosiły prawo własności, czy też uprawniały wyłącznie do władania nieruchomością pozostawały w sprzeczności z tym przepisem. Poza tym przekazanie terenu w użytkowanie pod budowę pawilonu zmieniło charakter nieruchomości w praktyce uniemożliwiało jej zwrot jako działki niezabudowanej.

Podnoszone przez skarżącego argumenty co do przeznaczenia nieruchomości na cele publiczne nie mogły odnieść zamierzonego skutku, z racji związania sądu cywilnego prawomocną decyzją nadzorczą Wojewody (...) z 17 sierpnia 2009 roku. Dodać tu też można, że działka nr (...) była przeznaczona pod budowę bloku nr 6, a część wywłaszczona w 1974 roku pod budowę osiedla mieszkaniowego realizowaną przez konkretnego inwestora i wykonawcę, a nie na wybudowanie pawilonu przez Spółdzielnię (...).

Dalsze decyzje dotyczące działki, w tym komunalizacyjna, a następnie o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste dotychczasowemu użytkownikowi były następstwem dalszego władania nieruchomością przez Skarb Państwa i zaniechania zwrócenia byłym właścicielom, po stwierdzeniu niewykorzystania jej na cele wywłaszczenia. Komunalizacja i późniejsze oddanie działki w użytkowanie wieczyste wraz z nieodpłatnym przeniesieniem prawa własności budynków odnośnie spornej nieruchomości nie byłby możliwe, gdyby nie została wcześniej wydana decyzja o użytkowaniu działki przez Spółdzielnię, zamiast o zwrocie właścicielom.

Dodać można, że w orzecnictwie ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym w wypadku przeznaczenia nieruchomości wywłaszczonej na inny cel, właściwy organ administracji winien z urzędu poinformować byłego właściciela lub jego następcę o możliwości zwrotu nieruchomości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2001 r., sygn. akt III CKN 20/99, LEX nr 52367). Przez użycie nieruchomości niezgodnie z celem wywłaszczenia należy

rozumieć nie tylko gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i jej fizyczne wykorzystanie, ale także rozporządzenie nieruchomością w drodze czynności prawnej, w wyniku której prawo użytkowania wieczystego tej nieruchomości przechodzi na inną osobę. Rozporządzenie takie jest następstwem niewykorzystania nieruchomości na cel określony w decyzji o wywłaszczeniu i jego skutkiem staje się niemożność takiego wykorzystania nieruchomości w przyszłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2001 r., sygn. akt I CKN 1102/98, LEX nr 110623).

Konkludując Skarb Państwa, zgodnie z powołanym wyżej przepisem art. 34 ówczesnej ustawy wywłaszczeniowej, w sytuacji okazania się, że cel wywłaszczenia nie zostanie osiągnięty, a nieruchomość stała się zbędna, miał obowiązek zawiadomić byłego właściciela i zaoferować zwrot nieruchomości. W niniejszej sprawie nie było kwestionowane, że powodowie nigdy nie zostali zawiadomieni o tym, że nieruchomość stała się zbędna na cel wywłaszczenia i nie zaoferowano im zwrotu spornej nieruchomości.

Nie można nadto podzielić argumentacji skarżącego, że źródłem szkody było ewentualnie wydanie przez Wojewodę (...) decyzji z dnia 10 czerwca 1991 roku w przedmiocie nabycia z mocy prawa z dniem 27 maja 1990 roku przez Gminę M. R. (...) prawa własności nieruchomości – działki nr (...) o powierzchni 1439 m². Także zawarcie aktu notarialnego w dniu 21 stycznia 1994 roku pomiędzy Radą Miejską w R. oraz Spółdzielnią (...) o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste wraz

z nieodpłatnym przeniesieniem prawa własności budynków odnośnie nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 1.442 m i nr 498

o powierzchni 1.439 m, nie stanowiło źródła szkody dla powodów.

Nie byłoby bowiem użytkowania wieczystego, gdyby nie została wcześniej wydana decyzja o użytkowaniu celem wybudowania pawilonu. Przywołane w apelacji zdarzenia nie są więc źródłem szkody i stanowią jedynie konsekwencję braku zwrotu nieruchomości. Tym samym za całkowicie chybiony należało uznać zarzut braku adekwatnego związku przyczynowego między sprzeczną z prawem decyzją z dnia 26 maja 1982 roku, a szkodą powodów.

Nie zasługiwały także na uwzględnienie zarzuty pozwanego dotyczące przedawnienia roszczenia powodów. Należy bowiem zaakcentować,

że w przypadkach, w których podstawą rozstrzygnięcia jest art. 160 k.p.a., przedawnienie roszczeń, zgodnie z art. 5 noweli z dnia 17 czerwca 2004 roku, ocenianie jest przez pryzmat szczególnego uregulowania tegoż właśnie przepisu. Niewłaściwe zatem jest w tym względzie sięganie do unormowań Kodeksu cywilnego, a w szczególności do art. 442¹ k.c.

W konsekwencji, Sąd Apelacyjny uznał, że za wyłączną podstawę oceny zarzutu przedawnienia roszczeń należało przyjąć art. 160 § 6 k.p.a. wprowadzający trzyletni termin przedawnienia roszczeń odszkodowawczych liczony od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Decyzja stwierdzająca nieważność decyzji Naczelnika Miasta R. (...) z dnia 2 maja 1982 roku orzekającej o przekazaniu na rzecz Wojewódzkiego Związku Spółdzielni (...) w S. – Eksportowego Zakładu (...) niezabudowanego terenu o powierzchni 1.444 m² oznaczonego jako działki gruntu nr (...) wydana została z naruszeniem prawa, gdyż nie jest możliwe stwierdzenie nieważności tejże decyzji z uwagi na wystąpienie nieodwracalnych skutków prawnych, została wydana w dniu 17 sierpnia 2009 r., zaś pozew w sprawie został wniesiony w dniu 15 września 2010 roku, a zatem przed upływem 3 letniego terminu przedawnienia (k. 6). Z tych wszystkich względów zarzut naruszenia art. 442¹ k.c. Sąd Apelacyjny uznał za chybiony, zaś obszernie wywody apelującego zawarte w treści apelacji w tym przedmiocie nie mogły odnieść zamierzonego skutku.

Za niezasadny Sąd drugiej instancji uznał również zarzut naruszenia

art. 217 § 2 w związku z art. 278 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości (k-449). Sąd Okręgowy w sposób bardzo szczegółowy i wyjątkowo obszerny i przekonujący wyjaśnił przyczyny dla których uznał sporządzone opinie za nie budzące

wątpliwości. Strona skarżąca nie podważyła tej argumentacji, a zatem choćby z tego powodu zarzut nie zasługuje na uwzględnienie. Dodatkowo wypada podkreślić, że pozwany po oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego nie złożył zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., który implikuje możliwość powoływania się na ten zarzut w dalszym toku postępowania.

Tym samym już tylko dla porządku należy stwierdzić, że w realiach niniejszej sprawy na wskazane przez stronę pozwaną okoliczności wypowiedziało się biegli sędziowie w sposób przekonujący, a opinie te były ze sobą zbliżone. Sąd pierwszej instancji oparł się ostatecznie w zakresie ustalenia wartości przedmiotowej nieruchomości na opinii biegłego T. K., jako bardziej spójnej i przekonującej. Nie sposób też uznać, aby powołane w zarzucie zagadnienia nie zostały w sposób dostateczny wyjaśnione. Sąd zaś pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione.

Zdaniem Sądu drugiej instancji strona pozwana nie zdołała również zakwestionować – z punktu widzenia określonych w powołanym art. 233 § 1 k.p.c. kryteriów oceny dowodów (zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego) dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny, jak i poczynionych na jej podstawie ustaleń faktycznych oraz wniosków. W orzecznictwie wskazuje się, że dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu. W szczególności strona skarżąca powinna wskazać, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20.12.2006r., sygn. akt VI ACa 567/06, LEX nr 558390). Skarżący może tylko wskazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.06.2004 r., sygn. akt II CK 369/03, LEX nr 174131). Uwzględnienie przez Sąd w ocenie materiału dowodowego powszechnych i obiektywnych zasad doświadczenia życiowego nie usprawiedliwia zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów na tej tylko podstawie, że indywidualne i subiektywne doświadczenia strony są od tych zasad odmienne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.08.1999 r., sygn. akt II UKN 76/99, opubl. w OSNP 2000/19/732).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji zbierając materiał dowodowy, uczynił to w sposób prawidłowy w zakresie norm prawa procesowego i wywiódł trafne wnioski jurydyczne. Dokonał przy tym precyzyjnej, wnikliwej i trafnej oceny zebranego w sprawie obszernego materiału dowodowego, wskazując dowody, na których się oparł, a swoje stanowisko w tym zakresie Sąd Okręgowy wyczerpująco i przekonująco uzasadnił. Również przyczyny dla których niektórym z dowodów odmówił waloru wiarygodności umotywował w sposób pełny i niebudzący wątpliwości, co znalazło wyraz w prawidłowym uzasadnieniu wyroku zgodnie z art. 328 § 2 k.p.c.

Odnosząc się natomiast do twierdzeń kwestionujących wysokość zasądzonego odszkodowania, należy podkreślić, że odszkodowanie przewidziane w art. 160 k.p.a. jest ustalane zgodnie z odesłaniem przewidzianym w § 2 przywołanego przepisu na podstawie art. 363 § 2 k.c., czyli według stanu nieruchomości w czasie wydania bezprawnej decyzji i według cen aktualnych. Jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2013 r. V CSK 81/13

dla ustalenia wysokości odszkodowania należnego poszkodowanemu przyjmuje się stan majątku poszkodowanego (składników jego majątku) w chwili wyrządzenia szkody, natomiast miarodajne pozostają ceny w chwili ustalania odszkodowania. W odniesieniu do decyzji administracyjnych wyrządzających szkodę (tzw. decyzji wadliwych powodujących m.in. utratę prawa własności lub innego prawa) chodzi o stan nieruchomości istniejący w chwili wydania wadliwej decyzji, stanowiącej źródło powstania szkody. Stan taki obejmuje nie tylko parametry fizyczne lub geodezyjne danej nieruchomości (np. jej powierzchnię, infrastrukturę), lecz także samo jej funkcjonalne przeznaczenie społeczno-gospodarcze (LEX nr 1421824). Wysokość odszkodowania winna wyrównywać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego, a tym stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Teoria różnicy pozwala określić szkodę jako różnicę dwóch stanów w sferze majątkowej: hipotetycznego i obecnego - w chwili orzekania, będącego następstwem zdarzenia, które szkodę wywołało (por. wyrok Sądu

Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa 170/11. L.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2012 r., sygn. akt I ACa 54/12, L.).

W niniejszej sprawie prawidłowo ustalono wartość nieruchomości i zasądzone zostały kwoty odpowiadające wartości udziałów powodów w tej nieruchomości. Tymczasem gdyby powodom zaproponowano zwrot spornej działki w 1982 roku, to jest w momencie, w którym nią zadysponowano jako zbędną na cele wywłaszczenia, to zgodnie z art. 34 ust 3 cyt. wyżej ustawy wywłaszczeniowej, to wydawana w takich wypadkach decyzja o zwrocie nieruchomości powinna zawierać rozliczenie pomiędzy ubiegającym się o wywłaszczenie a wywłaszczonego właścicielem.

Z prawomocnej decyzji Naczelnika Powiatu w R. z dnia 15 czerwca 1974 roku (nr G.VI. 63/74) wynika, że za wywłaszczoną część nieruchomości poprzedników prawnych powodów o powierzchni 1.7027 ha, położonej w R. przy ul. (...) i oznaczonej numerami (...), (...), (...) i (...). przyznane zostało odszkodowanie w łącznej kwocie 229.996,60 zł, z czego odszkodowanie za grunt wyniosło 204.324 zł. Wypłacenie odszkodowania nakazano Okręgowej (...) w Ł. w ciągu 3 miesięcy od daty wykonalności decyzji. Jednocześnie orzeczono o potrąceniu z odszkodowania kwoty 12.280 zł i wypłacenie jej na rzecz Banku (...) w R.. (k-43-45)

Z prawomocnej decyzji z dnia 12 maja 1980 roku (nr GT. (...)) wynika, że Naczelnik Miasta R. wywłaszczył na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość o powierzchni 784 m², położoną w R. przy ulicy (...), o numerze geodezyjnym (...). Ustalone wówczas odszkodowanie wyniosło 26.895 zł. Cenę gruntu ustalono na 9.408 zł, jako że 1 m.kw. wywłaszczonego gruntu określono na 12 zł. (k- 16-18). Powyższe odszkodowanie obciążało Zarząd (...) Terenami w R.. Odszkodowanie w całości zostało potrącone na rzecz Skarbu Państwa tytułem figurującego zadłużenia hipotecznego tej nieruchomości objętej KW (...), zabezpieczającego dług powstały z dokonanych nakładów w kwocie 77.745 zł na remont kapitalny budynku, który był wykonany w 1968 roku przez przedsiębiorstwo państwowe po przejściu huraganu (k 16-18 i 46-47).

Wypada w tym miejscu zauważyć, że w dniu 12 maja 1980 roku została wydana jeszcze jedna decyzja o wywłaszczeniu. Była to decyzja (...)/80, a na jej podstawie wywłaszczono na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość o powierzchni 788 m², oznaczoną nr (...), która pochodzi z większej nieruchomości o ogólnej powierzchni 1.871 m². Powyższa działka była objęta KW (...). W decyzji ustalono odszkodowanie w kwocie 88.705 złotych, z czego odszkodowanie za grunt wyniosło 9.456 zł przy przyjęciu 12 zł za 1 m. kw. działki. Z odszkodowania mogły być potrącone należności Skarbu Państwa i banków, choć w jego treści nie wskazano konkretnych potrąceń (k. 130-132).

Działka będąca przedmiotem niniejszego sporu o powierzchni 1444 m. kw. składa się z dwóch połączonych działek - jedna o dawnym numerze (...) wywłaszczona na mocy decyzji z dnia 12 maja 1980 roku (nr GT. (...)), a druga (...) stanowiąca część dawnej działki (...) (k- 76) wywłaszczona decyzją z dnia 15 czerwca 1974 roku (nr G.VI. 63/74) .

Z obu decyzji jednoznacznie wynika, że właścicielom przyznano odszkodowania, z tym że odszkodowanie za działkę (...), wynoszące 26.895 zł zostało potrącone z widniejącego w księdze prowadzonej dla tej nieruchomości (KW (...)) zadłużenia hipotecznego z tytułu nakładów na remont kapitalny budynków. Z drugiego odszkodowania wynoszącego 229.996,60 zł potrącono jedynie kwotę 12.280 zł jako dług wobec Banku (...).

W tej sytuacji twierdzenia powodów o nieotrzymaniu odszkodowań, wbrew ocenie dokonanej przez Sąd Okręgowy nie zasługują na wiarę.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego gdyby poprzednicy prawni powodów nie otrzymali odszkodowania, to korzystając z profesjonalnej obsługi prawnej adwokata przy odwołaniach od decyzji, występowaliby również o zapłatę należnej im w 1974 roku pokaźnej kwoty wynoszącej po potrąceniu ok. 218.000 zł. W przypadku odszkodowania z 1980 roku, istotnie powodowie nie otrzymali zapłaty, z racji powołanego w decyzji potrącenia należnej kwoty ze znacznie wyższym długiem wynoszącym ponad 77.000 zł, a obciążającym hipotecznie wywłaszczoną działkę. Nie znaczy to jednak, że kwota odszkodowania nie podlegałaby uwzględnieniu gdyby dokonano zwrotu tej działki po stwierdzeniu , że stała się zbędna na cele wywłaszczenia.

Nie zasługuje też na uwzględnienie twierdzenie o spłaceniu hipoteki w 1994 roku, jako że z wydanej decyzji nie wynika, że spłata dotyczyła długu hipotecznego z KW (...) (k- 69). Poza tym odszkodowanie przyznane w 1980 roku było znacznie niższe niż dług hipoteczny, a zatem potrącenie niwelowało go jedynie w części. Trafna jest też argumentacja apelującego, że jeżeli nawet w 1994 roku doszło do nadpłaty, to nie ma to wpływu na niniejszy proces. Na marginesie można jeszcze dodać, że spłata nastąpiła w ostatnich miesiącach przed denominacją, a zatem wg PLN stanowiła 9,80 zł.

Mając to wszystko na względzie należało uznać, że odszkodowanie należne powodom z racji wydania w 1982 roku sprzecznej z prawem decyzji o przekazaniu działki w użytkowanie winno być pomniejszone o przyznane odszkodowania za utratę gruntu wskutek wywłaszczenia, wynoszące w obu decyzjach po 12 zł za 1 m.kw przejętego gruntu.

Strona pozwana domagała się waloryzacji przyznanych odszkodowań i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości celem wyliczenia przez biegłego aktualnej wartości otrzymanego przez powodów świadczenia pieniężnego poprzez odniesienie wysokości przyznanej kwoty z tytułu odszkodowania do wartości nabywczej, tj. możliwości nabycia w roku 1980 r. określonej powierzchni nieruchomości przy przyjęciu, że powierzchnia nieruchomości, którą można było wówczas nabyć pomnożona przez aktualne ceny nieruchomości odpowiada aktualnej wartości przyznanego odszkodowania.

Sąd Apelacyjny oddalił powyższy wniosek jako spóźniony, niecelowy i w ocenie Sądu niemożliwy do rzetelnego przeprowadzenia. Sądowi z urzędu wiadomo, że dopiero w latach 90-tych zaczęto prowadzić monitoring transakcji dotyczących obrotu nieruchomościami, a zatem przeprowadzenia analizy porównawczej w oparciu o transakcje nieruchomości podobnych zbywanych w 1982 roku byłoby bardzo trudne, a może nawet niemożliwe. Opieranie się zaś na szacunkach może być obciążone dużym błędem.

W tej sytuacji Sąd uznał, za właściwe przeprowadzenia waloryzacji w oparciu o przeciętne wynagrodzenia krajowe z 1974 roku, 1980 roku i III kwartału 2014 roku. W ocenie Sądu wskaźniki te są pozwalają na ustalenie wartości zobjektywizowanych i całkowicie wystarczających do zwaloryzowania odszkodowań z 1974 i 1980 roku.

Przeciętne wynagrodzenie krajowe w 1974 roku wynosiło 3.185 zł, a w III kw. 2014 roku wynosiło 3.781 zł. Tym samym odszkodowanie za grunt (12 zł * 655 m.kw. pochodzące z wywłaszczenia z 1974r.) w wysokości 7.860 zł stanowiło 2,468 średniego wynagrodzenia z 1974r. W chwili obecnej odpowiadałoby to kwocie 9.330,82 zł (2,468 * 3.781 zł).

Przeciętne wynagrodzenie krajowe w 1980 roku wynosiło 6040 zł, a w III kw. 2014 roku wynosiło 3.781 zł. Tym samym odszkodowanie za grunt (12 zł * 784 m.kw. pochodzące z wywłaszczenia z 1980r.) w wysokości 9.408 zł stanowiło 1.558 średniego wynagrodzenia z 1980 roku. W chwili obecnej odpowiadałoby to kwocie 5.889,30 zł (1,558 * 3.781 zł).

W chwili obecnej 1 m. kw. spornego gruntu ma ustalona przez biegłego K. wartość 180,78 zł. Tym samym 655 m. kw. spornej działki pochodzące z wywłaszczenia z 1974 roku ma wartość 118.410,90 zł. Odliczając zwaloryzowane odszkodowanie w kwocie 9.330,80 zł, należało uznać, że należne właścicielom odszkodowanie winno wynosić 109.080,10 zł, a 1/3 część należna każdemu z powodów wynosi 36.360.03 zł.

Pozostałe 784 m. kw. spornej działki ma wartość 141.842,22 zł (180,78 zł * 784m.kw.). Odliczając zwaloryzowane do kwoty 5.889,30 zł odszkodowanie przyznane w 1980 roku należy uznać, że należne właścicielom odszkodowanie winno wynosić 135,842,22 zł, a 1/3 część należna każdemu z powodów wynosi 45.280,74 zł.

Zasądzeniu na rzecz każdego z powodów podlegała więc kwota 81.640,77 zł i w tym zakresie wyrok Sądu Okręgowego podlegał zmianie.

Rację ma również skarżący, że sąd pierwszej instancji, błędnie zasądził odsetki od ustalonego odszkodowania od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu pozwu, zamiast od dnia wyrokowania.

W procesach odszkodowawczych naprawienie szkody następuje zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 363 § 2 k.c., który stanowi, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili. Powodowie wnosili w pozwie o zasądzenie kwot po 240.500 złotych, jako równowartości ich udziałów w nieruchomości. Sąd Okręgowy w oparciu o wiadomości specjalne z zakresu szacunku nieruchomości ustalił wartość całej nieruchomości według jej stanu z 1982 roku oraz cen obecnych na kwotę 260.000 zł i zasądził na rzecz każdego z powodów odszkodowania w wysokości 1/3 aktualnej ceny nieruchomości – czyli stosownie do ich udziałów.

Trafnie zarzuca skarżący, że zasądzenie odsetek od odszkodowania ustalonego według aktualnej ceny nieruchomości od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu, co miało miejsce prawie 4 lata, wcześniej pozostawało w ewidentnej sprzeczności z regułą wynikającą z art. 363 § 2 k.c. Powodowie nie wskazywali żadnej szczególnej okoliczności, ani nie domagali się ustalenia wysokości należnego im odszkodowania według cen z innej chwili. Gdyby to uczynili można by rozważyć zasadność wniosku i ewentualnie ustalać rynkową wartość nieruchomości według innej daty oraz zasądzić wstecznie odsetki ustawowe. W niniejszej sprawie żadne takie wnioski nie były składane, a wycena została dokonana według cen aktualnych. W tej sytuacji datę początkową naliczania odsetek należało w ocenie Sądu Apelacyjnego należało ustalić od dnia wyrokowania, tj. 23 kwietnia 2014 roku. W tym zakresie zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. musiał ulec zmianie

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i orzekł jak w punkcie I sentencji, zaś w pozostałym zakresie oddalił apelację pozwanego, o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w punkcie II sentencji.

W konsekwencji wydania orzeczenia reformatoryjnego zmianie podlegało także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w punkcie 2, 6 i 7 sentencji zaskarżonego wyroku stosownie do wyniku postępowania. Powodowie wygrali bowiem w 34%, a 66 % przegrali sprawę i dlatego podwyższeniu podlegała wysokość zasądzonej od nich na rzecz strony pozwanej kwoty z tytułu częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz należności na rzecz Skarbu Państwu – Sądu Okręgowego w Łodzi z tytułu poniesionych wydatków oraz tytułem nieziszczonej opłaty sądowej. Jednocześnie obniżeniu podlegała należność na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od Skarbu Państwa – Starosty (...).

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2, § 6 pkt 6, § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461) i zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 2.700 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Wyniknęło to uwzględnienia apelacji w zakresie należności głównej jedynie w zakresie kwot po 5.025 ,89 zł z wartości przedmiot zaskarżenia wynoszącej wobec każdego z powodów po 86.666,66 zł. korzystan dla strony pozwanej zmiana wyroku w zakresie odsetek od zasądzonej kwoty nie miała wpływ na wartość przedmiotu zaskarżenia.